

УДК 7.012 (045)

Буравська А. Р.

Національний авіаційний університет, Київ

ФОРМОТВОРЕННЯ ЛОГОТИПІВ

Стаття містить аналіз геометричних засобів формотворення логотипів, на основі якого виведено їх класифікацію. Встановлено залежність композиційної виразності логотипу від виду геометричних засобів його формотворення.

У зв'язку зі стрімким поширенням комп'ютерних технологій традиційні методи проектування логотипів такі як ескізування, малювання по сітці або за шаблонами втрачають своє значення, оскільки пакети програмного забезпечення мають в своєму арсеналі значно складніші засоби графічної формалізації та естетичної виразності. Існує потреба у дослідженні композиційних властивостей геометричних засобів проектування.

Мета дослідження: створення класифікації логотипів на основі аналізу їх геометричного формотворення.

В процесі проектування вибір і обґрунтування композиції образу залежить від багатьох факторів: іміджу фірми, фірмового стилю, рівня виробництва, характеристик товару, ринку збуту продукції, вимог замовника, кваліфікації спеціалістів, засобів проектування і відтворення проектною демонстраційною графікою.

У сучасних умовах стійкого попиту на продукцію графічного дизайну проблема проектування фірмових і товарних знаків, які б поєднували в собі такі властивості, як емоційна образність, логічно вмотивована оригінальність, простота, конструктивна ясність побудови, легкість візуального сприйняття, набула особливого значення.

За даними досліджень щодо засвоєння візуальної інформації, впорядковані, закономірно побудовані зорові форми мають значно вищий показник засвоєння і відтворення [3]. Геометричні способи формотворення логотипів створюють чітку, впорядковану композицію логотипа, яка є виразною і легкою для сприйняття.

Різноманітні за пластичним характером геометричні образи несуть у собі особливу за тектонікою гармонійну узгодженість, яка в синтезі з композиційними та графічними засобами дає можливість отримувати зразки з високими естетичними показниками.

Під час дослідження було проведено аналіз форми логотипів сучасних фірм та організацій, на основі якого було виведено класифікацію геометричних способів формотворення логотипів

(рис. 1). Існують прості та складні геометричні способи побудови. Геометричні фігури такі як коло, трикутник, квадрат, прямокутник, правильні багатокутники виступають в якості простих геометричних способів проектування логотипів, тому надалі розглядаються, як прості геометричні фігури.

Прості геометричні форми, такі як прямі лінії, алгебраїчні плоскі криві лінії, прості геометричні фігури отримали широке застосування у логотипах, оскільки вони можуть відігравати роль будь-яких композиційних засобів художньої виразності в залежності від їх кількості, розміру та інших характеристик. Кожен з цих способів має обмежену кількість варіантів використання, які будуть відрізнятися між собою. Однак на сьогоднішній день при великій кількості існуючих логотипів виникає необхідність створення більш складних оригінальних форм, які яскраво виділятимуться на тлі інших.

Використання аксонометричних та перспективних зображень у логотипах поступово поширюється – такі знаки візуально привертають більше уваги.

Використання складних засобів геометричного формотворення (рис. 2) розкриває спектр нових графічних можливостей, оскільки в них поєднується одразу кілька композиційних засобів та принципів. Складні способи геометричного формотворення в свою чергу поділяються на: геометричні перетворення плоских кривих ліній, кінчні перерізи, проекції складних поверхонь, проекційні сітки.

Криві лінії можна отримати через перетворення інших ліній. Розрізняють три основних види геометричних перетворень плоских кривих ліній: конхoidalне, конформне та інверсивне.

Конхoidalне перетворення – це таке перетворення базової лінії, при якому радіуси-вектори її точок, що виходять з даного полюса, збільшуються та зменшуються на одну й ту саму довжину.

Конформні перетворення – криві, що заповнюються послідовним рядом їх парних точок, у

яких дотичні стають паралельними або складають між собою рівні кути.

Перетворення інверсії – перетворення кривої, при якому добуток радіусів-векторів відповідних точок базової кривої та точок нової кривої є постійним і дорівнює r^2 .

Криві конічних перерізів несуть особливу пластичну виразність, породжують закономірність у їх зоровому сприйнятті. До конічних перерізів належать: еліпс, парабола, гіпербола. Із цих форм у логотипах найчастіше зустрічається еліпс.

Проекційні пропорційні сітки як способи геометричного формотворення логотипів поділяються на площинні та аксонометричні. Площинні сітки в свою чергу поділяються на:

- паралелограмні сітки;
- членування кола;
- паралелогони – фігури, що заповнюють площину без прогалин;

– планігони – багатокутники, що є між собою різними і задають площину в будь-якому напрямі;

– ізогони – багатогранники, у вершині яких сходиться одна й та ж кількість ребер.

Складні, тобто криві та гранні, поверхні мають значний потенціал композиційної виразності. Гранні поверхні – неперервні поверхні, що складаються з опуклих багатокутників, сполучених по своїм сторонам. Криві поверхні – неперервна двопараметрична множина точок, однопараметрична множина ліній. Формотворення логотипів за допомогою складних поверхонь відбувається через: проекції складних поверхонь, взаємні перетини поверхонь, перерізи поверхонь площинами.

У процесі дослідження було встановлено та проаналізовано зв'язок між геометричними способами формотворення логотипів та їх композиційною виразністю (рис. 3, рис. 4).

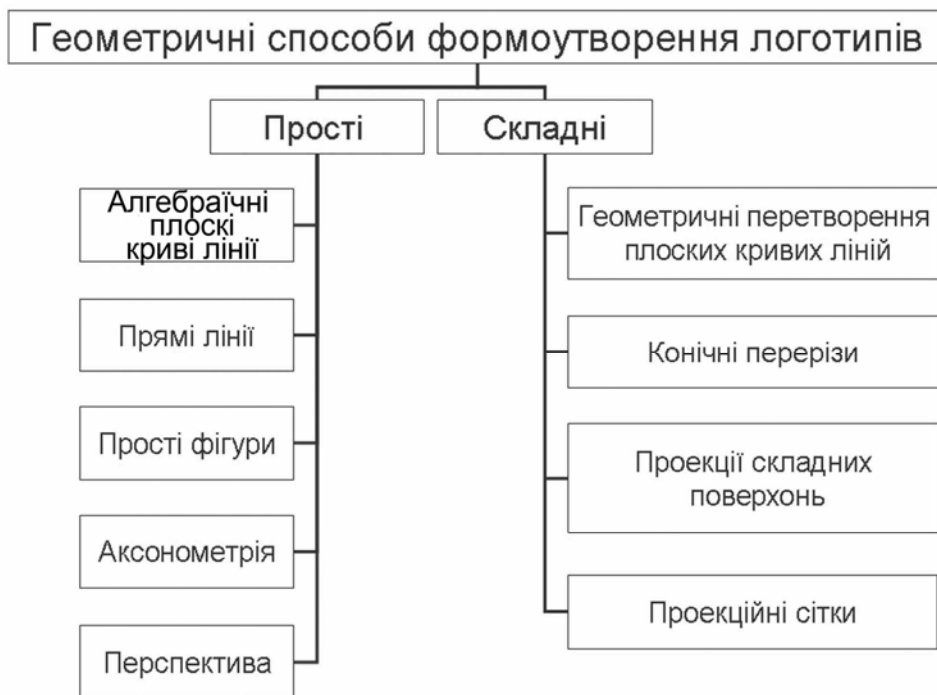

Рис. 1. Класифікація геометричних способів формотворення логотипів

Рис. 2. Класифікація геометричних способів формоутворення логотипів

Рис. 3. Композиційні властивості простих геометричних способів формотворення

Рис. 4. Композиційні властивості складних геометричних способів формоутворення

Висновки:

– формоутворення, як одна з основних категорій теорії дизайну, є базисом для створення класифікації логотипів, де геометрія формоутворення виступає у ролі класифікуючої ознаки;

– встановлено композиційні властивості простих та складних геометричних способів проектування логотипів. Прості геометричні способи формоутворення логотипів можуть виконувати роль різних композиційних засобів в залежності від конкретного логотипу, його розмірів, кількості елементів та інших факторів.

Складні геометричні способи, на відміну від простих, мають яскраво виражені властивості композиційних засобів виразності, закладені в основу самого способу.

Подальший напрямок досліджень. Планується розширення отриманої класифікації, щоб виділи-

ти основні принципи процесу формоутворення у логотипах. Необхідно дослідити вплив формоутворення логотипу на ефективність його сприйняття.

Список літератури

1. *Веркман К. Дж.* Товарные знаки: содержание, психология, восприятие. – М. : Прогресс, 1989. – 689 с.
2. *Волошко В. М.* Принципы решения знаковых изображений. – М. : МАРХИ, 1987. – 20 с.
3. *Михайленко В. С., Яковлев М. І.* Основи композиції (геометричні аспекти художнього формоутворення): Навч. посіб. 2-е вид. – К. : Каравела, 2008. – С. 106-134.
4. *Победін В. А.* Знаки у графічному дизайні. – Харків : Ранок 2001. – 95 с.
5. *Ельбрюн Б.* Логотип. – М. : ОГІМД-ПРЕСС, 2003. – 127 с.

Науковий керівник – Кузнецова І.О., д.мист.